

training gespreksleider moreel beraad 2019

Najaarstraining 2019, data: vrijdagen 27 september, 25 oktober, 22 november, 13 december, en 24 januari 2020.

Locatie: zalencentrum Nieuw Salem, Driebergen

(een rustige en kleinschalige plek waar een heerlijke lunch wordt geserveerd)

Cursusprijs: € 995,- (incl.21% BTW)

Voor: opleiders, trainers en coaches in zorg en dienstverlening, leidinggevendenden, leden van commissies ethiek, geestelijk verzorgers, zorg- en hulpverleners.

Binnen steeds meer zorginstellingen, dienstverleners en samenwerkingsverbanden in de zorg is er aandacht voor ethiek in de vorm van moreel beraad. Het goed leiden van moreel beraden vraagt om enige kennis van ethiek, waarden en normen, maar vooral om vaardigheid in **gespreksleiderschap**. In deze training krijg je daarin praktische en gedegen oefening. Na de eerste 2 trainingdagen gaan deelnemers direct oefenen in de eigen werkcontext. Op de ervaringen die je daarbij opdoet, wordt gereflecteerd tijdens de trainingdagen daarna.

Daarnaast is er aandacht voor het lastige proces van de implementatie van moreel beraad in de eigen werkcontext. Een ziekenhuis vraagt om een andere aanpak dan een psychiatrische kliniek, een instelling in de VG-sector, of een samenwerkingsverband in de jeugdzorg. Bij een gemeente, de politie of andere dienstverleners is het weer een ander verhaal.

Gespreksmethodes.

In deze training worden dialogische vaardigheden getraind, volgens twee methodes voor moreel beraad: de socratische dialoog en de dilemmamethode.

De socratische dialoog heeft als kenmerken:

- onderzoekend: waar gaat het nou echt om in deze situatie?
- maar ook radicaal concreet; niet alleen: wat denk je, maar ook: wat dóe je wel of niet
- leren luisteren en vooral doorvragen (welke feiten doen er toe?)
- je oordeel uitstellen, om samen tot een afgewogen oordeel te komen
- je verplaatsen in elkaar
- het samen wegen van waarden en normen.

Dit alles met als einddoel: samen 'wijsheid zoeken' in morele dilemma's.

De dilemmamethode stelt één dilemma centraal (altijd uit eigen ervaring) en onderzoekt daarbij de motieven, waarden en normen van alle betrokkenen bij die situatie (inclusief de cliënt, de familie, de collega's, de organisatie met haar regels en

waarden; soms ook: de maatschappij). Waarden botsen vaak met elkaar: als je een cliënt (of burger) autonomie en zelfregie gunt, kun je dan accepteren dat die cliënt 'ongezonde' of zelfs gevaarlijke keuzes maakt? De dilemmamethode is meer oplossingsgericht dan de socratische dialoog.

Praktische ethiek van de zorgverlener/dienstverlener

In een moreel beraad vindt reflectie plaats op het beroepsmatig handelen. Deze is gericht op kwesties waarbij de vraag naar het goede en het juiste aan de orde is. Wat is dus professioneel verantwoord handelen? Het gaat steeds om kwesties die te maken hebben met de eigen ethiek van de zorg/dienstverlener. Hierdoor heeft de training een persoonlijk, beroepsmatig en ook wel wat filosofisch karakter. Ik kan ook zeggen: je bent knap als je onveranderd uit deze training komt...

Wat dit laatste betreft, het filosofisch karakter: zorg- en dienstverleners zijn doorgaans sterk oplossingsgericht (en maar goed ook...). Maar het is soms nodig en bevrijdend om ook stil te staan bij de "trage vragen". Voordat je iets gaat oplossen: kun je even op je handen gaan zitten en je afvragen wat 'helpen' of 'ondersteunen' eigenlijk is? En: hoe weet je of je goede keuzes maakt? Waar baseer je die keuzes op?

Werkwijze: learning by doing

Er zal op de trainingsdagen veel zelf worden geoefend als gespreksleider van en deelnemer aan het moreel beraad. Tijdens de dialogen wordt voortdurend gewerkt met voorbeelden (= ervaringen) van ethische kwesties in de eigen praktijk van de deelnemers. Want een moreel beraad is nooit theoretisch of hypothetisch, altijd radicaal concreet: gericht op het eigen handelen. De morele beraden kunnen gaan over:

- wat is goede zorg/dienstverlening (binnen de huidige, pittige realiteit van transitie en bezuinigingen)
- vertrouwelijkheid binnen het spanningsveld van geïntegreerd werken (GGZ, wijkteams, politie en gemeente)
- vragen over de grenzen van de zorg en dienstverlening, de niet-maakbaarheid van het leven, en levenseinde
- vragen rond goede samenwerking (intern en met ketenpartners)
- vragen die te maken hebben met botsende waarden en zingevingsvragen
- en uiteraard specifieke vragen en thema's vanuit de werkcontext van de deelnemers

Een fundamentele vraag die ook aan de orde zal komen, is hoe de eigen opvatting van de gespreksleider zich verhoudt tot de opvattingen van de zorgvragers/klanten, van de andere disciplines, en van de familie rondom een zorgvrager. Ben je in staat je eigen oordeel uit te stellen?

In een moreel beraad word je uitgenodigd om werkelijk en aandachtig te luisteren (en dit blijkt moeilijker dan je denkt...) en dieper door te vragen. Het zal bij het oefenen met moreel beraad dan ook vaak gaan over 'de kunst van het vragen stellen'.

Ook buiten het leiden van moreel beraden binnen een instelling of organisatie, zul je als deelnemer profijt hebben van deze dialoogtraining: betere, diepere communicatie met zorgvragers en zorgverleners; maar ook vergaderingen zullen aandachtiger verlopen en vruchtbaar zijn.

Extra's:

- op een van de dagen word je **gefilmd** terwijl je aan het werk bent als gespreksleider; de opname krijg je na afloop thuis gestuurd. Het is gewoon goed (maar soms ook een beetje schrikken...) om jezelf een keer op beeld terug te zien.

- je krijgt informatie over de (on)mogelijkheden van **cliënt-, familie- en burgerparticipatie** bij moreel beraad

- er is aandacht voor en oefening in **speelse vormen** bij moreel beraad: waarden en normen speldozen en kaartspellen, speelse intro's als opwarmer voor een moreel beraad; korte vormen als 'broodje ethiek' (bij een lunchpauze)

- tot slot: veel beraden worden binnen teams of afdelingen gedaan; maar je krijgt informatie over de mogelijkheden van **thema-beraden**, organisatie-/instelling-brede thema's, een moreel café.

Deelnemers zijn na afloop van de training:

- in staat moreel te reflecteren op casuïstiek en de eigen houding daarin

- in staat een moreel beraad binnen de eigen werkomgeving te organiseren en daarbij een goede, niet op inhoud sturende gespreksleider te zijn

- in staat om een plan voor toepassing en implementatie van moreel beraad binnen de eigen werk- en leeromgeving te ontwikkelen en gaandeweg aan te passen.

TIP: het kan verstandig en handig zijn om deze training samen met een collega van jouw instelling/organisatie te volgen. Bij het oefenen in de praktijk en bij de implementatie van moreel beraad biedt dit veel voordelen.

Locatie:

centraal in het land omdat deelnemers uit alle delen van het land komen.

Opbouw van de trainingdagen: 09.30 uur tot 17.00 uur

- in de ochtend bespreking theorie,

en een moreel beraad (in het begin nog geleid door de trainer)

- 12:30-13:15 Lunch

- in de middag korte oefeningen, en 'specials' (zie hierboven)

en een moreel beraad om beurten geleid door deelnemers

Terugkomdag:

Aan het slot van de training kiest de groep of er een terugkomdag zal zijn, na een aantal maanden. Dat is aan te bevelen, omdat na de nodige oefening in de eigen praktijk er vaak vervolgvragen opkomen. *Deze terugkomdag is overigens niet bij de trainingsprijs inbegrepen. Kosten: € 125,-.*

Literatuur:

- Uitgebreide reader gespreksleider Moreel beraad, met veel praktische formats (wordt ter plekke uitgereikt, enkele delen worden vooraf digitaal toegestuurd)
  - Basisboek: H. van Dartel/Bert Molewijk 2014; "In gesprek blijven over goede zorg; overlegmethoden voor ethiek in de praktijk". (*zelf aanschaffen*)
- Zeer aangeraden maar echt niet verplicht:
- J.Kessels 2006: Het poëtisch argument; socratische gesprekken over het goede leven.

Kosten: - € 995,- per deelnemer inclusief lunches, BTW en lesmateriaal

Inschrijving:

Vul het bijgevoegde formulier in en verstuur dit aan delibera@kickmail.nl Na inschrijving krijg je een factuur toegestuurd. De inschrijving wordt pas geldig als het volledige bedrag is overgemaakt - uiterlijk 2 weken voor aanvang van de training.

De trainer:

- Leonard van Wijk is gespreksleider moreel beraad met 13 jaar ervaring binnen een van de grootste moreel beraad praktijken in Nederland (GGNet psychiatrie Oost-Gelderland / Apeldoorn). Hij werkte als geestelijk verzorger in de psychiatrie met cliënten en cliënt-groepen. Sinds 2006 is hij lid van de aansturende Moreel Beraadgroep van GGNet, waarbij hij zelf bijna wekelijks beraden leidt in alle lagen van de instelling, ambulante en klinisch. Daarnaast begeleidt hij intervisies en supervisies van collega-gespreksleiders. Sinds 2017 is hij teamcoach zelforganisatie bij GGNet. En sinds jan. 2019 is hij daar ook strategisch HR-adviseur (business partner Divisie Specialismen). In 2012 is hij gestart met zijn trainingsbureau Delibera Moreel Beraad Training. Kernactiviteit is het (vaak in company) trainen van gespreksleiders en ondersteunen bij de implementatie van moreel beraad in een instelling of organisatie. Dit deed en doet hij onder meer bij:
  - Tactus verslavingszorg en reclassering (Deventer, Zutphen, Apeldoorn, Enschede, Almelo, Zwolle);
  - Zorgcentra De Betuwe (Ouderenzorg Culemborg; in opdracht van het VUmc);
  - Trajectum, wonen behandeling en activiteitenbegeleiding LVG.
  - De Twentse Zorgcentra, wonen behandeling en activiteitenbegeleiding voor mensen met een beperking (LVG en lichamelijke)
  - Azora Terborg, ouderen en dementerenden, en palliatieve zorg
  - Carante zorggroep (bundeling van diverse zorginstellingen VG en ouderen)

Als consulent voor het CCE (Centrum voor Consultatie en Expertise, met name in de VG-sector) leidt hij moreel beraden binnen diverse instellingen, bij zorgsituaties die zeer zorgwekkend zijn, of waarin de hulpverleners en de familie tegen hun grenzen aan lopen. Zoveel mogelijk wordt familie dan ook betrokken bij het moreel beraad.

Bij het Opleidings Instituut van Dienst Justitiële Instellingen is hij met regelmaat ingezet bij moreel beraad binnen PI's.

En vanuit Delibera leidt hij workshops op symposia, teamdagen, en losse of series moreel beraden door het hele land - in alle zorgsectoren, maar ook bij een gemeente, en bij de opleiding van PVP's (patiënten-vertrouwenspersoon, Utrecht)

Website: www.moreelberaaddelibera.nl

Leonard aan het werk zien?

2 december 2015 in de Nieuwe Liefde Amsterdam, "Neem ik een vluchteling in huis?"

Kopieer en plak onderstaande koppeling in je browser.

<https://www.youtube.com/watch?v=vpVpwXCumx4>

Nog meer weten? Bel me: 06-37230694

